

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref: 200700399-/SAM
Saksbehandler: SRD
Vår ref: 07/2538-
Dato: 11 juli 2007

Helse - og omsorgsdepartementet - Høring - Forslag til utvidelse av pasientombudsordningen

Direktoratet er positiv til forslaget om en utvidelse av ombudsordningen, slik det fremgår av departementets høringsnotat av april 2007.

Utvidelsen som også vil omfatte sosialtjenesteloven er etter direktoratets mening nødvendig for at pasient-ombudene skal kunne ivareta pasientenes/brukernes behov, interesser og rettssikkerhet overfor hele den offentlige helse- og sosialtjenesten. Disse tjenestene flyter i stadig større grad over i hverandre og det er en stor utfordring å sikre kontinuitet og bedre samhandling mellom tjenesteområdene. Utvidelsen av pasientombudets virkeområde vil etter direktoratets vurdering være et viktig bidrag i å møte denne utfordringen.

Direktoratet slutter seg til at *kap 4 a miljørettet helsevern i kommunehelsetjenesteloven* holdes utenfor pasientombudets virkeområde. Dette kapittelet stiller krav til virksomhet og eiendommer, og vil ikke være et naturlig ansvarsområde for ombudene.

Direktoratet har merket seg at økonomisk stønad etter *sosialtjenestelovens kapittel 5 Økonomisk stønad* er unntatt fra departementets forslag. Som fagdirektorat er direktoratet av den oppfatning at kapittel 5 bør falle inn under ordningen, blant annet ut fra hensynet til brukergruppen (mottakere av sosial stønad), rettssikkerhet og kvalitet.

Mottakere av økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester er i en marginalisert posisjon i samfunnet og utgjør en sårbar gruppe i velferdsstaten. Denne gruppen kjennetegnes ved lav/mangelfull utdanning, liten arbeidsmarkedstilknytning, ubehandlede somatiske/psykiske lidelser, betydelig innslag av rusproblematikk og ofte begrenset tilgang på styrkende nettverk/tilgjengelig rettslig bistand.

Tildeling av økonomisk sosialhjelp inkluderer ofte mer enn penger, eksempelvis ved vilkårsbruk knyttet til utbetaling. Oppfølgingstjenester kan være viktig som nødvendig forutsetning for å avklare om brukeren mestrer vilkårsinnholdet. Disse saksområder innbefatter skjønnsutøvelse med tilhørende mulig rettssikkerhetsproblematikk.

Departementet har begrunnet forslaget om å unnta kapittel 5 med at området gjennom NAV-reformen er knyttet tett sammen med den statlige arbeids- og velferdsetaten, og at det skal foretas en helhetlig gjennomgang av ulike rettssikkerhetsordninger for brukerne av NAV-kontorene.

Sosial- og helsedirektoratet

Utviklingsdirektør

Sigurd Røed Dahl, Tel: 24 16 30 70

Postadr: Pb 7000 St Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadr: Universitetsgaten 2, Oslo

Tel: 810 20 050 • Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@shdir.no • www.shdir.no

Direktoratet vil i denne sammenheng vise til at det som følge av partslikheten i avtaleinngåelsen mellom kommune og stat, har utviklet seg slik at de langt fleste NAV-kontorer i dag favner store deler av det lokale, og faktiske kommunale tjenestespekteret som er organisert etter Lov om sosiale tjenester. Dette betyr at mange tjenester i NAV-kontoret vil kunne være kommende ombuds ansvar også etter foreslått ordning.

Personer som mottar økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven har ofte behov for sammensatte tjenester fra ulike aktører innen helse- og sosialtjenesten. Det fremgår av høringsnotatet at henvendelsene ombudene får, ofte er sammensatte og krever en ombudsordning som dekker begge forvaltningsnivåene (spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og sosialtjenester). Erfaring fra Helse- og sosialombudet i Oslo viser at det er behov for bistand bl.a. i klagesaker også når det gjelder økonomisk stønad. I tillegg kan det oppstå kunstige og kanskje uheldige skiller, både for brukerne og ombudet selv, mellom hva ombudet gir bistand til og hvilke tjenester der ombudet ikke kan bistå. Dette tilsier at økonomisk stønad bør falle inn under ombudsordningen.

Direktoratet vil derfor tilrå at den foreslåtte utvidelse av ordningen gjennomføres nå og at et arbeid som bereder grunnen for å innlemme kap 5 i utvidelsen av ombudsordningen startes opp parallelt med gjennomgangen av ulike rettsikkerhetsordninger for brukerne av NAV-kontorene. Arbeidet vil også måtte omfatte en vurdering av ombudenes ressursituasjon.

Når det gjelder de *økonomiske og administrative konsekvenser* slutter direktoratet seg til de vurderinger som er gjort i høringsnotatet og spesielt anførselen om at det bare er erfaringer over tid som kan gi svar på behovet for økt bemanning som følge av utvidelsen av ordningen.

Direktoratet har ingen merknader til de endringsforslag som legges fram ift *pasientrettighetsloven kap. 8*, men henleder samtidig departementets oppmerksomhet for behov for endringer i hhv §§ 8-4 og 8-5 og §§ 8-7 og 8-8 i loven som også omtaler pasientombudet.

Direktoratet støtter høringsnotatets *forslag til navn på ombudet* etter utvidelsen: Helse- og sosialombud.

Direktoratet minner om at det etter samråd med departementet og i samarbeid med Pasientombudene er igangsatt et arbeid med å vurdere alternative tilknytningsformer for ombudene. Det er viktig at dette arbeidet sees i sammenheng med en eventuell utvidelse av ordningen, men ikke bidrar til å forsinke en utvidelse. Direktoratet vil komme tilbake til saken etter sommeren.

Med vennlig hilsen

Hans Petter Aarseth
fung. direktør

Sigurd Røed Dahl
utviklingsdirektør